

Japon Seramik Şekillendirme Tekniği Kurinuki ve Çağdaş Uygulamaları

Japanese Ceramic Forming Technique Kurinuki and Its Contemporary Applications

Fadliye YILMAZ DEMİR¹

Öz

Seramik üretiminin temelini oluşturan seramik şekillendirme teknikleri sanat, zanaat ve endüstri alanlarının önemli bileşenlerindedir. Mezopotamya, Çin, Japonya, Orta Asya, Anadolu ve Akdeniz gibi farklı coğrafyalarda uzun bir geçmişe sahip olan bu teknikler nesilden nesile aktararak günümüze kadar ulaşmıştır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde özellikle Japon seramik şekillendirme teknikleri Uzak Doğu seramik geleneği içinde hem teknik hem de estetik açıdan önemli bir role sahiptir. Japonya'da MÖ 10.000'lerde Jomon Dönemi'nden kalma arkeolojik buluntular, ilk işlevsel ürünlerin elle şekillendirilmiş kil levhaların bir araya getirilmesiyle yapıldığını göstermektedir. Diğer elle şekillendirme teknikleri ise sonraki dönemlerde Japon seramik sanatında gelişmiş ve çeşitlenmiştir. Bu araştırma kökeni Orta Çağ Japonya'sına kadar uzanan ve Edo Dönemi'nde (17.-19. yüzyıl) yaygın olarak kullanılmaya başlanan katı tek bir kil bloğunun içinin oyulmasını esas alan geleneksel Japon elle şekillendirme tekniği kurinukinin nasıl uygulandığı ve çağdaş seramik sanatındaki kullanımını konu edinmiştir. Tekniğin uygulama aşamaları örnek form uygulamaları üzerinden detaylı olarak anlatılmış, kil bloğunun şekillendirilmesi sırasında dikkat edilmesi gereken hususlar belirtilmiştir. Genellikle çay seremonilerinde kullanılan seramik kapların üretiminde kullanılan kurinuki tekniğinin günümüzde işlevsel kapların yanı sıra sanatsal çalışmaların üretiminde de tercih edildiği görülmüştür. Sanatçılar kent mimarisi ve peyzajı, Orta Çağ ve modern zamanların birleşimi ve doğa gibi unsurlardan esinlenerek bunları çalışmalarına yansıtmıştır. Doğal ve organik görünümlerin elde edildiği kurinuki tekniğinde hiçbir eser birbirine benzemediğinden bu teknik sanatçılara daha kişisel ve özgün eserler yaratma olanağı sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Seramik, Seramik Şekillendirme Teknikleri, Kurinuki, Seramik Sanatı, Çağdaş Seramik Sanatı

ABSTRACT

The ceramic forming techniques, which form the basis of ceramic production, have been significant components of art, craftsmanship, and industry fields. These techniques, which have a long history in different geographies such as Mesopotamia, China, Japan, Central Asia, Anatolia and the Mediterranean, have reached the present day by passing down from generation to generation. When evaluated in this context, especially Japanese ceramic forming techniques have had an important role among the Far Eastern ceramic traditions, both technically and aesthetically. Archaeological findings from the Jomon Period in Japan, dating back to around 10,000 BCE, have shown that the first functional products had been made by bringing handbuilding clay slabs together. Other handbuilding techniques have been developed and diversified in the later periods of Japanese ceramic art. This research has focused on how the traditional Japanese handbuilding technique called kurinuki, which has originated dating back to Medieval Japan and become widely used during the Edo period (17th-19th centuries) and based on carving the interior of a solid single clay block, has been applied and how its usage in contemporary ceramic art. The application stages of the technique have been described in detail through the sample form of its applications, and the issues of being considered during the forming of the clay block have been indicated. It has been observed that the kurinuki technique, which has been commonly used in the production of ceramic vessels used in tea ceremonies, has been preferred today in the production of artistic works as well as functional vessels. Artists have reflected these in their works with the inspiration from elements such as urban architecture

¹ Corresponding Author: (Dr. Öğretim Üyesi) Gaziantep Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, fadliyevilmaz@gantep.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9054-5885

and landscape, the combination of the Middle Ages and modern times, and nature. Kurinuki technique has allowed artists to have the opportunity to create more customized and unique artifacts since no works have been similar to each other in the technique so that natural and organic looks have been obtained.

Keywords: Ceramics, Ceramic Forming Techniques, Kurinuki, Ceramic Art, Contemporary Ceramic Art

GİRİŞ

Seramik sanatı, insanlık tarihinde oldukça eski bir geçmişe sahiptir ve bu sanatın zenginliği farklı seramik şekillendirme tekniklerinin kullanımıyla büyük ölçüde artmıştır. Çömlekçi çarkının henüz icat edilmediği Neolitik Çağ öncesinde insanlar elleriyle doğrudan kil ile seramik üretimi yaptıklarından elle şekillendirme teknikleri, seramik sanatının köklerini oluşturan temel bir uygulama olmuştur. Birçok kültürde olduğu gibi Japon kültüründe de elle şekillendirme teknikleri korunarak ve geliştirilerek günümüze kadar ulaşmıştır. Bunlar arasından kökeni Orta Çağ Japonya'sına kadar uzanan ve Edo Dönemi'nde (17.-19. yüzyıl) yaygın olarak kullanılmaya başlanan geleneksel Japon elle şekillendirme tekniği kurinuki, günümüzde hala önemini koruyan bir geleneği temsil etmektedir. Japonya'da 16. yüzyıldan itibaren wabi-sabi estetik anlayışı ile çay seremonilerinin zirveye taşınması, Japonların bu seremonilerde kullandığı çay kaplarının değişime uğramasına neden olmuş, çoğunlukla çay kaplarının üretiminde kullanılan kurinuki tekniği de bu estetik anlayıştan etkilenmiştir. Kurinuki tekniği ile doğal ve organik görünümlü kaplar üretilmiştir.

Kurinuki, seramik üretiminde tasarlanan form doğrultusunda katı tek bir kil bloğunun içinin oyularak şekillendirilmesi anlamına gelmektedir. Bu teknikte, basit seramik şekillendirme aletleri kullanılarak kil bloğu adım adım oyularak istenilen şekil ve hacim oluşturulmaktadır. Kurinuki tekniğinde kil bloğunu şekillendirme aşamaları kontrol ve tesadüf unsurlarının bir arada kullanılmasına olanak sağlayarak her seramikçinin yaratıcılığına ve hayal gücüne bağlı olarak geliştirilebilmektedir.

20. yüzyılın başlarında Japonya'da doğan Mingei Halk Sanatı Hareketi, geleneksel üretim anlayışının yerine, estetik formların üretimini ön plana çıkararak seramik üretimini kökten değiştirmiştir. Kurinuki tekniği gibi birçok seramik şekillendirme tekniği de bu sanat hareketinden etkilenerek sanatsal bir ifade aracı olarak çağdaş seramik sanatında yer almıştır. Günümüzde kurinuki tekniği sanatçılar tarafından form ve içerik bakımından farklı biçimlerde ele alınmaktadır. Bu araştırma sanatçıların kurinuki tekniğini nasıl yorumladıklarını ve bu teknikle ortaya çıkan eserlerin estetik ve teknik özelliklerini değerlendirmiş, bununla birlikte geleneksel Japon elle şekillendirme tekniği kurinukinin kültürel mirasın korunmasındaki önemine vurgu yapmıştır. Ayrıca araştırma kapsamında kurinuki tekniğinin temel prensipleri açıklanmış, bu teknik ile form uygulamaları gerçekleştirilmiş ve tekniğin uygulama aşamaları detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

1. Kurinukinin Tanımı ve Kısa Tarihsel Gelişimi

Japocada "içini boşaltmak" anlamına gelen kurinuki, geleneksel bir Japon elle şekillendirme tekniğidir. Bu şekillendirme tekniğinde form, kütsel olarak oluşturulan katı, tek bir kil bloğunun tasarlanan forma göre iç kısmının oyularak boşaltılmasıyla elde edilmektedir (Weiss, 2019, s. 44-45).

Kurinuki tekniği, çay seremonisi için seramik objelerin yapımında kullanıldığı Orta Çağ Japon zamanlarına kadar uzanır. Edo döneminde (1603-1868) ise bu teknik, kâseler ve tabaklar gibi diğer gündelik nesnelerin üretimine kadar genişletilmiştir. Tekniğin popülaritesine rağmen kurinuki ile üretilen nesnelerin çoğu kişisel kullanım için yapılmış olup yaygın olarak pazarlanmamıştır (Discover The Art of Kurinuki, 2023, para. 8).

Japonların 16. yüzyıldan itibaren çay seremonilerinde benimsediği, basitlik ve sadeliğin vurgulandığı wabi-sabi estetik anlayışı birçok seramik şekillendirme tekniği gibi kurinuki tekniğini de etkilemiştir. Bu estetik anlayışı ile üretilen çay kaplarının formlarında doğal ve organik görünümler hâkim olmuştur.

Japonya’da büyük kültürel öneme sahip, kurinuki tekniği ile üretilen çay kaplarının en popülerler olanları silindirik bir şekle sahip olan ve taban kısmı ağız kısmından daha geniş olabilen yunomi çay kâseleri ve taban kısmı ağız kısmından daha geniş olabilen chawan çay kâseleri olmuştur (bk. Şekil 1-2) (Discover The Art of Kurinuki, 2023, para. 10-12).

Şekil 1. Natsu Nishiyama, “Yunomi”, Kurinuki Tekniği, (Tea Ware, t.y.)

Şekil 2. Akira Satake, “Chawan”, Kurinuki Tekniği, (Akira Satake, t.y.)

20. yüzyılın başlarında Japonya’da başlayan Mingei Halk Sanatı Hareketi’nin atölye çömlükçiliğinde geleneksel üretimlerden ziyade tasarımı ön plana çıkaran vizyonu ile daha estetik formlar üretilmeye başlanmıştır. Sonrasında gelen dönemleri de etkisi altına alan bu sanat hareketinde geleneksel teknikler ile özgün formlar ortaya konulmuştur. Shōji Hamada, Mingei Halk Sanatı Hareketi’nin kurucu üyelerinden biri olan Tomimoto Kenkichi’nin (bk. Şekil 3) (1886-1963) kaligrafik desenli, sır altı ve sır üstü fırça dekorlu porselen dekoratif kutularının çoğunu tek bir kil bloğundan ürettiğini ifade etmektedir (Leach, 1990, s. 173).

Şekil 3. Tomimoto Kenkichi, Porselen Kili, “Ornamental Box”, (Şekillendirme tekniği bilinmiyor.), 1941, (Google Arts & Culture, t.y.)

2. Kurinuki Tekniği

Kurinuki tekniği seramik sanatında elle şekillendirme teknikleri arasında önemli bir yere sahiptir. Bu teknik her çalışmanın özgün ve kişiselleştirilmiş olmasını sağlamaktadır. Kurinuki tekniği ile üretilen hiçbir form birbirine benzemediğinden ortaya çıkan her form kendine özgü bir kimlik kazanmaktadır.

Katı, tek bir kil bloğunun iç kısmının oyulması esasına dayanan kurinuki tekniğinin uygulanmasında öncelikle tasarlanan formun belirlenmesi ve kil bloğunun bu doğrultuda hazırlanması gerekmektedir. Her türlü kilin kullanılabilmesi bu teknikte yuvarlak, kare ve dikdörtgen gibi formlar tasarlanabileceği gibi asimetrik olan formlarda tasarlanabilmektedir (bk. Şekil 5-6-7). Formun boyutuna göre kaba olarak hazırlanan kil bloğunun içinde hava kalmaması için önceden kil iyice yoğrulmalı ve sertleşmesi beklenmelidir. Sertleşen kilin deri sertliğinde olması kurinuki tekniğinin uygulanmasında en iyi sonucu vermektedir. Aksi halde içi boşaltılan kil bloğunun çökme ve deforme olma ihtimali bulunmaktadır. Kilin çok sert olması durumunda ise kil bloğu çatlamaya meyilli olabilmektedir.

Kurinuki tekniği, kütleden parça çıkarma pratiğine dayandığından taş oymacılığı ile benzer özelliklere sahiptir. Her iki sanat tekniğinde de incelik ve sabır gerektiren detaylı işçilik bulunmaktadır. Bununla birlikte kil ile çalışılan kurinuki tekniğinde daha detaylı ve organik formlar oluşturulabilirken taş oymacılığında daha sert malzeme ile çalışılmakta ve formlarda keskin ve belirgin hatlar oluşturulmaktadır.

Kurinuki tekniğinde ne tür bir form elde edilmek istendiğine bağlı olarak ihtiyaç duyulan seramik şekillendirme aletleri farklılık göstermektedir. Ancak basit seramik şekillendirme aletleri herhangi bir formun üretilmesinde yeterli olmaktadır. Genel olarak ihtiyaç duyulan aletler: metal spatula, bıçak, yuvarlak veya kare uçlu dip alma aletleri, ahşap modelaj aletleri ve misinadır (bk. Şekil 4).

Kurinuki tekniğinde kil bloğunun iç kısmı boşaltılırken tasarlanan formun şekline bağlı olarak, yuvarlak veya kare uçlu dip alma aletleri; dış kısmına şekil verirken metal spatula, bıçak, esnek veya sert metal sistre ve misina gibi aletler; yüzeyinde farklı dokular elde etmek için mühür ve farklı oyma ve kazıma aletleri; ağız kısmını düzeltmek için ahşap modelaj aletleri kullanılmaktadır.

Şekil 4. Fadliye Yılmaz Demir, Kurinuki Tekniğinde Kullanılan Seramik Şekillendirme Aletleri

Kurinuki tekniğinde tasarlanan formu oluşturmak için deri sertliğindeki kil bloğunun iç kısmı iki farklı yöntemle boşaltılmaktadır. Bunlardan birincisi ağız genişliği gövde genişliğinden dar olmayan açık formlarda kil bloğunun merkezden başlanarak iç kısmının boşaltılmasıdır (bk. Şekil 5-6). Bu yöntem bardak, kâse ve tabak gibi seramik formlar için uygundur. İkincisi ise ağız genişliği gövde genişliğinden dar olan veya tamamen kapalı olan kapalı formlarda kil bloğunun ikiye bölünüp iç kısmının boşaltılmasıdır (bk. Şekil 7). Bu yöntem vazo, kapaklı kutu ve heykel gibi seramik formlar için uygundur. Her iki yöntemde de formun dış kısmına şekil, doku veya desen verme aşaması formu tasarlayan kişinin isteğine bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir. Öncelikle kil bloğunun iç kısmı

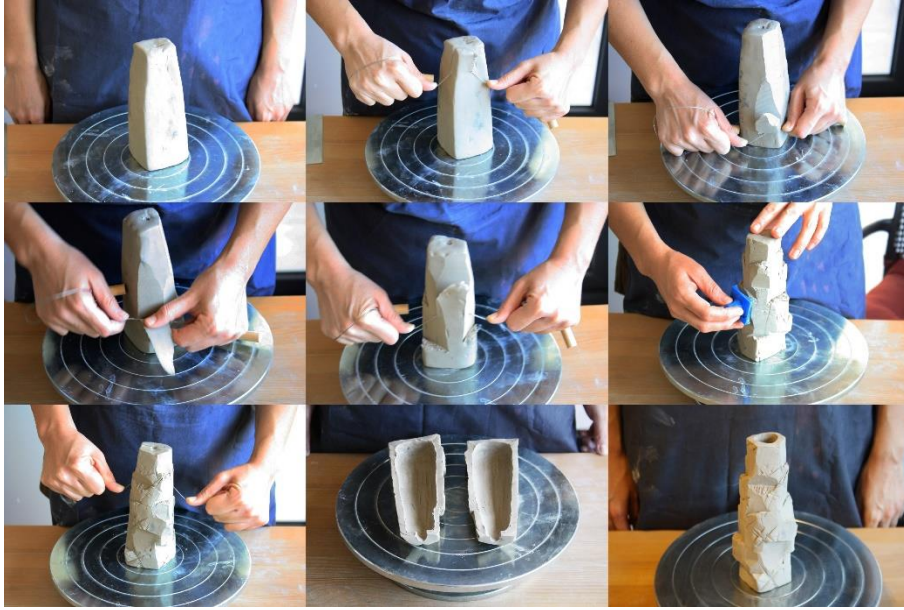
boşaltılıp sonrasında dış kısmına şekil, doku veya desen verilebileceği gibi bu süreç tam tersi şekilde de gerçekleşebilir (bk. Şekil 5-6-7). Bununla birlikte kil bloğunun yalnızca iç kısmı boşaltılarak da forma şekil vermek mümkündür (bk. Şekil 5). Hangi yöntem ile yapılırsa yapılsın bu boşaltma sırasında oluşturulan formun et ve dip kalınlığı devamlı kontrol edilmelidir.

Şekil 5. Fadliye Yılmaz Demir, Kurinuki Tekniği ile Kil Bloğunun Şekillendirilme Aşamaları

Şekil 6. Fadliye Yılmaz Demir, Kurinuki Tekniği ile Kil Bloğunun Şekillendirilme Aşamaları

Şekil 7. Fadliye Yılmaz Demir, Kurinuki Tekniği ile Kil Bloğunun Şekillendirilme Aşamaları

Kurinuki tekniğinde formun ayak kısmı şekillendirilirken ayağa istenilen boyut ve derinlik verilebilir. Öncelikle kil bloğunun iç kısmı boşaltılacaksa ayağı şekillendirmeye olanak sağlayacak kadar bloğun dibinde kil bırakılmalıdır (bk. Şekil 5); dış kısmına şekil verilecekse de bu aşamada ayak oluşturulmalıdır (bk. Şekil 6). Bununla birlikte form, ayak olmadan da tasarlanabilir (bk. Şekil 7).

Kurinuki tekniği ile üretilen ürünlerde fırın atmosferine ve yüzeye bağlı olarak kullanılan sırlar değişkenlik gösterebilmektedir. Özellikle dış yüzeyde elde edilen şekil, desen ve dokuları daha belirgin hale getirmek ve formu ön plana çıkarmak için (genellikle bünye renginden farklı renklerde) yükseltgen ortamda renkli saydam sırlar (bk. Şekil 8), indirgen ortamda ise her renkte saydam ve opak sırlar veya sırsız yüzeyler tercih edilmektedir.

Şekil 8. Fadliye Yılmaz Demir, Stoneware Kili, “Kâse, Bardak ve Vazo”, Kurinuki Tekniği

2.1 Çağdaş Seramik Sanatında Kurinuki Tekniği

Son yüzyılda sürekli değişen ve gelişen tasarım ve estetik anlayışı seramik üretimini kökten değişikliğe uğratmıştır. Yaygın olarak kullanılmayan geleneksel seramik şekillendirme teknikleri ve teknolojik ilerlemelerle ortaya çıkan dijital tasarım ve üretim teknikleri sanatçılara daha özgür bir ifade alanı

sunmuştur. Bu dönüşüm, seramik sanatının sadece işlevsel bir nesne olmaktan çıkıp bir sanat formuna dönüşmesine katkıda bulunmuştur.

Çağdaş seramik sanatında deneysel ve yenilikçi yaklaşım, sanatçıların farklı şekillendirme tekniklerini keşfetmelerine ve uygulamalarına olanak tanımaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde kurinuki tekniği seramik şekillendirme teknikleri arasında önemli bir yere sahiptir. Sanatçılar bu teknik ile oydukları kil bloğunu organik ve heykel niteliği taşıyan eserlere dönüştürebilmekte ve tekniği yaratıcılıklarını ifade etmekte bir araç olarak kullanmaktadır.

Kurinuki tekniğinin özel yanlarından biri sanatçıların kendi kişisel yorumlarını yüzeyde bırakmasıdır. Yaratıcılığın ön planda olduğu kurinuki tekniğinde hayal gücü ve tasarıma bağlı olarak şekillendirilen her formun görünümü benzersiz olmaktadır. Bu tekniğin doğası gereği genellikle asimetrik formlar üretilmekte ve formun yüzeyinde farklı şekil, doku ve desenler oluşturulmaktadır. Günümüz çağdaş seramik sanatında kurinuki tekniği, bardak ve çay kâsesi gibi geleneksel formların yanı sıra sanatsal çalışmaların üretiminde de tercih edilmektedir.

Geleneksel Japon seramik sanatının önemli bir parçası olan kurinuki tekniği, günümüzde hem Japonya'da geleneksel seramik üretimi yapan Hagi, Bizen ve Mino gibi seramik merkezlerinde hem de Amerika ve Avrupa'da birçok sanatçı tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır.

İngiliz sanatçı David Binns'in Japon bahçelerine ve geleneksel ahşap mimarisine ilgisi yaratıcı pratiğinde önemli bir rol oynamıştır. Ahşapla çalışma deneyimi seramik pratiğini büyük ölçüde etkilemiş, kurinuki tekniği ile bu doğrultuda çalışmıştır. Binns, kurinuki tekniğinde kil bloğunu hazırlarken tasarladığı formun boyutunu ve iç boşluğunu yaratmak için bloğun içine ahşap bloklar yerleştirmekte ve deri sertliğine gelen kil bloğunun ağız-ayak kısmını ve iç-dış yüzeyini keskin ve diğer keskin bıçaklı ağaç işleme aletlerini kullanarak oluşturmaktadır. Bu yöntemle ahşapla çalışırken oluşturduğu keskin kenarların ve yüzeylerin tıpkısını deri sertliğindeki yüzeyde elde etmektedir (Binns, 2022, s. 66-67). Kurinuki tekniği ile son yıllarda tanışan Binns, heykel çalışmalarını bu teknikle üretmektedir. Çalışmalarının yüzeyindeki doku çeşitliliğini arttırmak için feldspat, molokit, kordit veya şamot katkılı stoneware ve şamotlu porselen karışımından oluşan kil bünyesi kullanmakta ve bu bünyeleri yükseltgen ortamda, yüksek dereceli (1310 °C) renkli ve saydam sırlar kullanarak pişirmektedir (bk. Şekil 9-10).

Şekil 9. David Binns, Stoneware ve Porselen Kili, "Small and Large Forms", Kurinuki Tekniği, (Binns, 2022, s. 66)

Şekil 10. David Binns, “Large Form”, Kurinuki Tekniği, (Large Forms, t.y.)

Amerikalı sanatçı Eva Champagne, seramik yapımını öğrenmeden uzun süre önce taş oymacılığıyla ilgilenmiştir (Champagne, 2020a, s. 22). Kurinuki tekniğinin de tıpkı taş oymacılığı gibi çıkarma yöntemine benzemesi, Champagne'nin kilin maddi özelliklerini takdir etmesini sağlayarak kili yeni şekillerde keşfedip kullanmasına yol açmıştır. Champagne kurinuki tekniğinde kil bloğunu hazırlarken formun boyutunu ve iç boşluğunu belirlemek için bloğa ahşap çubuk yerleştirmektedir. Kil bloğunun dış kısmına şekil vererek formu oluşturmaya başlayan Champagne, bloğun yüzeyine henüz blok çok sertleşmeden çeşitli mühürler ve tokmak ile dokular vermekte ve belirli bölgeleri misina, kesme bıçağı ve peynir kesici ile dilimlemektedir. Champagne çalışmalarını soda fırınında pişirdiğinden dilimlediği kil bloğunun kenarlarını ve düzlemlerini ve ayrıca kil bünyesinin rengini (yüksek demir içerikli stoneware kili) de bu doğrultuda oluşturmaktadır. Ağız genişliği gövde genişliğinden dar olan kapalı formlar tasarladığında kil bloğunu ikiye keserek bloğun iç kısmını boşaltmakta, bu işlemde önce ise yüzeydeki dokuların kaybolmaması için bloğun sertleşmesini beklemektedir. Şekillendirme işlemi bittikten sonra Champagne, formun her yüzeyine farklı dekorlar uygulamaktadır. Pişirim sonrası sırların görünür hale gelmesi için yüzeyde yarı saydam bir zemin oluşturmaktadır. Yüzeyi ince bir katman halinde beyaz porselen astar ve renkli astarlar ile kaplamakta, yüzeyde sıraltı boyaları ve kalemleri ile desenler oluşturmaktadır ve kazıma yapmaktadır (Champagne, 2020a, s. 23-26). Champagne, kurinuki tekniği ile kapalı kutular, bardaklar ve vazolar gibi işlevsel ürünler üretmektedir (bk. Şekil 11-12).

Şekil 11. Eva Champagne, Stoneware Kili, “İsimsiz”, Kurinuki Tekniği (Champagne, 2020b)

Şekil 12. Eva Champagne, Stoneware Kili, “İsimsiz”, Kurinuki Tekniği (Champagne, 2020b)

Amerikalı sanatçı Melissa Weiss tam zamanlı stüdyo çömləkçisidir (Weiss, 2019, s. 158). Birçok seramik şekillendirme tekniği ile üretim yapan Weiss, kullanılması çok zor olan farklı şekillere sahip atık killeri döverek kurinuki tekniği ile çalışmaya başlamıştır. Kurinuki tekniğini hızlı üretim tarzı formları yapmaya bir mola olarak gören Weiss, bu teknik ile başlangıçta basit bardaklar ve dikdörtgen tepsiler üretmiş, tekniğe olan ilgisi zamanla üretimini farklı boyut ve şekillerdeki kulplu veya kulpsuz tepsilerden duvar raflarına, sake kaplarından yunomi çay kâselerine ve kapaklı kutulara dönüştürmüştür. Özellikle sake kaplarının ve yunomi çay kâselerinin görünümü Weiss’e oyulmuş ve cilalanmış bir taş, içi boşaltılmış bir kaya hissi vermektedir. Kurinuki tekniğinde tasarımın önemine vurgu yapan Weiss, bir bardak yaparken uzun bir ayak mı yoksa mütevazi kısa bir ayak mı yoksa bardağın masa üzerinde yüzüyormuş gibi düz kenarlı mı olması gerektiği gibi birçok tasarım noktasının önceden düşünülmesi gerektiğini belirtmektedir. Weiss, kurinuki tekniği ile yaptığı üretimlerde kil bloğunun dış kısmına şekil vermiyorsa öncelikle iç kısmı, dışına şekil veriyorsa sonrasında iç kısmı boşaltmaktadır. Weiss’in tasarladığı formlarda ayak bulunması durumunda, kil bloğunun iç kısmını boşaltırken ayak için belirli miktarda kil bırakmakta ve ayağın ne kadar uzun veya kısa olması gerektiğini belirlemektedir (Weiss, 2019, s. 45-47). Weiss, kurinuki tekniği ile ürettiği çalışmalarında genellikle yüksek demir içerikli stoneware kili kullanmakta ve bunları kil bünye renginden daha açık astarlarla dekorlamaktadır. Çalışmalarını yüksek dereceli gazlı fırında, indirgen ortamda pişirmektedir (bk. Şekil 13-14).

Şekil 13. Melissa Weiss, “Sake Cups and Yunomi”, Kurinuki Tekniği (Weiss, 2019, s. 46)

Şekil 14. Melissa Weiss, "Snack Serving Dishes", Kurinuki Tekniği (Weiss, 2019, s. 54)

Amerikalı sanatçı Lucien M. Koonce, Kaneta Masanao'nun Ceramic Monthly (Ocak/ 2009) dergisinde kurinuki tekniğini ele aldığı makalesini okuması üzerine bu teknik ile tanışmıştır. Kurinuki tekniğinin basit olması yanında yeni kaplar üretmek için parlak bir yaklaşım olduğunu düşünen Koonce, 2009'dan bu yana işlevsel ürünlerini ve heykel çalışmalarının çoğunu bu teknik ile üretmiş ve teknikte oldukça ustalaşmıştır (Koonce, t.y.a., para. 1). Koonce, çalışmalarının kompozisyonunda anlık ve doğrudan bir yaklaşım benimseyerek katı kil bloğunun üzerinde yaptığı değişiklikler ile malzemenin plastisitesini ve dokuların yüzeyde sağladığı hareketleri vurgulamakta ve asimetriyi elde etmeyi amaçlamaktadır. Koonce kurinuki tekniği ile çoğunlukla kapalı kutular, sake kapları (guinomi) ve çay kâseleri gibi işlevsel ürünler üretmektedir. Koonce, açık formlar ürettiğinde kil bloğunun dış kısmına şekil vermekte ve yüzeyde spontane hareketler gerçekleştirmektedir. Sonrasında kil bloğunun iç kısmını boşaltırken formun dış ve iç hareketleri arasında bir denge kurmaktadır (Koonce, t.y.b., para. 1-2). Çalışmalarını geleneksel oribe ve shino sırları ile sırlayan ve bunların pişirimini odun yakıtlı fırında gerçekleştiren Koonce, bu pişirim tekniğinde elde edilen küllerin de etkisiyle sırlı ve sırsız yüzeylerde farklı renk ve dokular elde etmekte ve çalışmalarındaki kompozisyona boyut kazandırmaktadır (bk. Şekil 15-16).

Şekil 15. Lucien M. Koonce, Stoneware Kili, "Guinomi", Kurinuki Tekniği, 2015, (Gallery, t.y.a.)

Şekil 16. Lucien M. Koonce, Stoneware Kili, “Kogo/Incense Box”, Kurinuki Tekniği, 2022, (Gallery, t.y.b.)

Japon sanatçı Kaneta Masanao, Hagi (Japonya) kasabasında doğmuş sekizinci kuşak çömlek ustasıdır. Masanao'nun eğitiminin bir kısmı geleneksel çömlekçiliğe dayanmaktadır. Bununla birlikte üniversitede heykel teknikleri üzerine eğitim gören Masanao'nun seramik üretiminde kullandığı yöntemler Japon çağdaş bir çömlekçi ustası için alışılmışın dışındadır. Masanao çok iyi bir çömlek ustası olmasına rağmen geleneksel Japon seramik kapları olan çay kâseleri, sake kapları ve şişelerini kurinuki tekniği ile üretmektedir. Bununla birlikte sake kaplarının boyun kısmını tornada veya sucuk tekniğiyle şekillendirmektedir. Heykel çalışmalarını da bu teknikle üreten Masanao, oldukça büyük kil bloğu ile (ağırlığı 36,2 kg'a çıkabilen) çalışmaktadır. Masanao, kil bloğunu tahta bir levha ile döverek şekillendirmekte ve şeklini tamamladığı çalışmalarını üç parçaya ayırarak bloğun içini boşaltmaktadır. Çalışmalarında biri beyaz ve ince taneli diğeri az miktarda demir içeren oldukça kumlu Hagi killerini kullanmakta ve bunları pembemsi-beyaz geleneksel kül katkılı Hagi sırları ile sırlamaktadır. Çalışmalarını pişirimini odun yakıtlı fırında (norigama) pişirmektedir (bk. Şekil 17-18) (Bradford, 2009, s. 49-50).

Şekil 17. Kaneta Masanao, Stoneware Kili, “Sake Cups and Bottle”, Kurinuki Tekniği (Bradford, 2009, s. 49)

Şekil 18. Kaneta Masanao, “İsimsiz”, Kurinuki Tekniği (Artists, 2018)

Japon sanatçı Inayoshi Osamu, oribe ve shino tarzı seramikleriyle ünlü Mino (Japonya) bölgesinde yaşamaktadır. Japonya’da geleneksel kültür ve yöntemlerin göz ardı edildiğine inanan Osamu’nun çalışmalarının temaları Orta Çağ ile modern zamanların birleşimi ve doğa ile uyumdur. Osamu, bir çömlekçi olarak gelenek, yerel kültür ve doğa zenginliklerini aktarmada sorumluluğu olduğunu düşünmekte, bu yüzden seramik üretimini geleneksel tarzda sürdürmeye çalışmaktadır (Osamu, t.y.). Osamu’nun birçok farklı seramik şekillendirme tekniği ile üretim yapmasının yanı sıra kurinuki tekniği ile de üretilmiş çok sayıda çalışması bulunmaktadır. Osamu bu teknikle çay kâseleri, sake kapları ve şişeleri, vazolar ve kapalı kutular üretmekte, bunları odun yakıtlı fırında pişirmektedir (bk. Şekil 19-20).

Şekil 19. Inayoshi Osamu, Stoneware kili, “Chawan”, Kurinuki Tekniği (Artists, t.y.a.)

Şekil 20. Inayoshi Osamu, Stoneware Kili, “Hanaire”, Kurinuki Tekniği (Artists, t.y.b.)

Japon sanatçı Hiroyuki Wakimoto, diğer birçok Japon seramik sanatçısının aksine çömlekçi bir ailede yetişmemiştir. Osaka Sanat Koleji'nde tekstil bölümünü son sınıfta bırakan Wakimoto'nun Bizen'de (Japonya) seramik stajı yapan üniversite arkadaşına yaptığı ziyaret hayatının dönüm noktası olmuştur. Bizen seramiklerinden ilham alan Wakimoto, otuz yaşında Joji Yamashita'nın yanında çırak olarak çalışmaya başlamış, dokuz yıl sonra kendi fırını ve stüdyosunu kurmuştur. Seramiğe nispeten geç yaşta başlayan Wakimoto kişisel bir üslup geliştirmeye odaklanarak çağdaş Japon seramiklerindeki en ilginç eserlerden bazılarını yaratmıştır. Wakimoto'ya yeni şekiller yaratma konusunda büyük bir esneklik sunan kurinuki tekniği onun özgün çalışmalar üretmesine olanak sağlamıştır (Wong ve Hirano, 2002, akt. Hiroyuki Wakimoto Myth & Legacy, 2003, para. 2). Bu teknikle ürettiği seri çalışmalarından olan "Monarch" adlı çalışmasını eski Japon kalelerinin ve kaya bahçelerinin masif taş duvarlarından (bk. Şekil 21); "Stone" adlı çalışmasını Japonya'daki antik duvarlardan esinlenilerek oluşturmuştur (bk. Şekil 22) (Wong ve Hirano, 2002, akt. Hiroyuki Wakimoto Myth & Legacy, 2003, para. 2; Hiroyuki Wakimoto A New Direction in Bizen Ceramics, 2006, para. 4). Wakimoto'nun kurinuki tekniği ile ürettiği çalışmalar birden fazla parçadan oluşan kompozit çalışmalardır. Bunları odun yakıtlı fırında (norigama) pişiren Wakimoto, parçaları fırının farklı konumlarında yerleştirerek yüzeylerde farklı alev izleri elde etmektedir. Böylelikle her parçanın form, renk ve dokusu birbiriyle bütünlük sağlamaktadır.

Şekil 21. Hiroyuki Wakimoto, Stoneware Kili, "Monarch II", Kurinuki Tekniği (Hiroyuki Wakimoto Myth & Legacy, 2003)

Şekil 22. Hiroyuki Wakimoto, Stoneware Kili, "Stone", Kurinuki tekniği (Hiroyuki Wakimoto A New Direction in Bizen Ceramics, 2006)

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Kökeni Orta Çağ Japonya'sına dayanan ve Edo Dönemi'nde (17-19. yüzyıl) kullanımı yaygınlaşan geleneksel Japon elle şekillendirme tekniği kurinukinin Japonya'nın zengin seramik geleneği içinde önemli bir yere sahip olduğu ve günümüzde de değeri korunarak varlığını sürdürdüğü anlaşılmıştır. Tekniğin uzun yıllar boyunca sürmesinde, 16. yüzyıldaki wabi-sabi estetik anlayışının ve 20. yüzyıldaki Mingei Halk Sanatı Hareketi'nin etkisi olduğu saptanmış, kurinuki tekniği ile üretilen kapların estetik ve tasarım yönünden gelişim gösterdiği görülmüştür. Özellikle Mingei Halk Sanatı Hareketi, geleneksel zanaat tekniklerini sürdürmek ve kültürel mirası korumak için çaba sarf etmiş, toplumsal ve kültürel değerlerin yansıtılmasına katkıda bulunmuştur. Bu değişim günümüz çağdaş seramik sanatında kurinuki tekniğinin önemli bir rol oynamasına neden olmuştur. Ayrıca kurinuki tekniğiyle elde edilen doğal ve organik görünümlü formların tekniğin özel doğası nedeniyle tekrarlanamaması bu tekniği benzersiz kılmıştır.

Orta Çağ Japonya'sından 20. yüzyılın başlarına kadar kurinuki tekniği ile günlük kullanım eşyaları ve geleneksel çay kapları gibi işlevsel ürünler üretilmiştir. Günümüzde ise kurinuki tekniğinin yalnızca işlevsel eşyaların üretiminde değil, aynı zamanda sanat eserlerinin yaratılmasında da yaygın olarak kullanıldığı görülmüştür.

Araştırmada kurinuki tekniği, örnek form uygulamaları üzerinden görsellerle desteklenerek anlatılmıştır. Kil bloğunun hazırlanma, şekillendirme, tasarlanma, pişirim ve dekor aşamalarında dikkat edilmesi gereken hususlar belirtilmiştir. Bu bağlamda kil bloğuna yapılan her müdahalenin formun son halini belirlediği ve bu nedenle her aşamanın dikkatli ve özenli bir yaklaşım gerektirdiği sonucuna varılmıştır.

Kurinuki tekniğinin çağdaş seramik sanatındaki yeri sanatçıların çalışmaları üzerinden incelenmiştir. Sanatçılar ilham aldıkları kaynakları kurinuki tekniği ile yaptıkları işlevsel ve sanatsal formlar ile aktarmıştır: David Binns ve Hiroyuki Wakimoto geleneksel Japon kent mimarisi ve peyzajından, Inayoshi Osamu Orta Çağ ve modern zamanların birleşimi ve doğadan esinlenerek çalışmalar üretmiştir. Kurinuki tekniğine estetik açıdan kendi yorumlarını da katan sanatçılar tekniğe yeni yaklaşımlar getirmiştir: David Binns ve Eva Champagne kil bloğunun iç boşluğunu oluşturmak için bloğa ahşap çubuklar yerleştirerek daha büyük boyutlu çalışmalar üretmiştir. David Binns keskin bıçaklı ağaç işleme aletlerini kullanarak yüzeyde keskin kenarlı farklı dokular elde etmiştir. Lucien M. Koonce, kurinuki tekniği ile yüzeyde elde ettiği dokuları, odun yakıtlı fırındaki doğal kül sırası ile birleştirerek çalışmalarına renk ve boyut katmıştır. Kaneta Masanao, kurinuki tekniği ile diğer seramik şekillendirme tekniklerini bir arada kullanmıştır. Hiroyuki Wakimoto odun yakıtlı fırında pişirdiği birden fazla parçadan kompozit çalışmalarını fırının farklı konumlarına yerleştirerek alev izleri sayesinde yüzeylerde farklı renk ve dokular elde etmiştir.

Araştırma kapsamında özellikle Japon sanatçıların kurinuki tekniği ile geleneksel kil bünye, sırlama ve pişirim tekniklerini bir arada kullandığı ve bu durumun kültürel mirasın korunmasında ve devam ettirilmesinde önemli bir etken olduğu görülmüştür. Bunun yanında Avrupalı ve Amerikalı sanatçı/sanatçıların bazıları kurinuki tekniğini kişisel üsluplarına, kültürel ve sanatsal bağlarına göre yorumlamış bazıları da geleneksel Japon seramik tekniklerini doğrudan alarak benimsemiştir. Ayrıca kurinuki tekniğinin günümüz çağdaş Japon seramik sanatçıları tarafından geleneksel seramik üretimi yapan Hagi, Bizen ve Mino gibi seramik merkezlerinde halen sürdürüldüğü görülmüştür.

Araştırmada kurinuki tekniğinin sanatsal ve pratik uygulamaları detaylı bir şekilde incelenmiş, bu tekniğin seramik sanatında önemli bir yer tuttuğu anlaşılmıştır. Kurinuki tekniğinin sanatçıların yaratıcılıklarını geliştirmesine katkıda bulunduğu ve sanatsal bir ifade aracı olarak kullanılarak daha kişisel ve özgün eserler yaratmalarına olanak tanıdığı ortaya konulmuştur. Bu nedenle, bu

araştırmanın hem kurinuki tekniğini uygulamak isteyenler hem de bu konuyla ilgili ileride yapılacak araştırmalar için yararlı olacağı düşünölmektedir.

Etik Standartlara Uyum

Çıkar Çatışması

Yazar, diğer üçüncü kişi ve kurumlarla çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Etik Kurul İzni

Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur. Buna ilişkin ıslak imzalı onam formu, makale süreç dosyasına eklenmiştir.

Finansal Destek

Finansal destek bulunmamaktadır.

Teşekkür

Teşekkür edilecek kişi veya kurum bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA:

Binns, D. (2022). Masterclass: David Binns. *Ceramic Review*, (314), 65-73.

Bradford, K. (2009). Masaneo Kaneta. *Ceramics Monthly*, 57 (1), 48-50.

Champagne, E. (2020a). Kurinuki Curious. *Pottery Making Illustrated*, Temmuz/Ağustos, 22-26.

Discover The Art of Kurinuki. (2023). Learn More about Its Origin and Uses. 4 Aralık 2023 tarihinde <https://arteologic.com/en/ceramics/japanese-pottery/kurinuki/#:~:text=The%20Kurinuki%20technique%20dates%20back,such%20as%20bowls%20and%20plates> adresinden edinilmiştir.

Hiroyuki Wakimoto A New Direction in Bizen Ceramics. (2006). Hiroyuki Wakimoto. 12 Şubat 2024 tarihinde <https://www.touchingstone.com/ShowMay06.htm> adresinden edinilmiştir.

Hiroyuki Wakimoto Myth & Legacy. (2003). Hiroyuki Wakimoto. 12 Şubat 2024 tarihinde <https://www.touchingstone.com/ShowSept03.htm> adresinden edinilmiştir.

Koonce, L. M. (t.y.a.). Lucien Koonce. 8 Ocak 2024 tarihinde <https://lucienkoonce.com/biography-> adresinden edinilmiştir.

Koonce, L. M. (t.y.b.). Artist Statement. 8 Ocak 2024 tarihinde <https://lucienkoonce.com/biography-> adresinden edinilmiştir.

Leach, B. (1990). *Hamada Potter. First Paperback Edition (First Ed. 1975): New York/Amerika: Kodansha International Publishers.*

Osamu, I. (t.y.). Statement. 21 Ocak 2024 tarihinde <https://inayoshiosamu.com/statement> adresinden edinilmiştir.

EXTENDED SUMMARY**Research Problem:**

The traditional Japanese handbuilding technique *kurinuki* holds a significant place among the forming techniques in ceramic art. This research problematizes the change and development of the works produced with the *kurinuki* technique in the period from Medieval Japan to modern ceramic art. The research examines works created by artists using the *kurinuki* technique, analyzing them in terms of both form and content.

Research Questions:

What kind of changes and developments has the *Kurinuki* technique undergone in terms of form and content in the historical process? What are the features that distinguish the *kurinuki* technique from other forming techniques as a means of artistic expression?

Literature Review:

It has been observed that the literature provides limited data on the historical significance, technical details, and artistic value of the *kurinuki* technique in the conducted research, and no comprehensive research on the subject has been found. However, *Discover The Art of Kurinuki* (2023, para. 8-12) has provided general

information about the history of the kurinuki technique and traditional vessels produced with this technique. Additionally, Shōji Hamada, one of the prominent figures in Far Eastern ceramics, mentions Tomimoto Kenkichi, a founding member of the Mingei Folk Art Movement, who, although not explicitly referring to the kurinuki technique, formed decorative boxes by carving a single block of clay (Leach, 1990, pp. 173). The design approach that started with the Mingei Folk Art Movement undoubtedly determined the place of the kurinuki technique in contemporary ceramic art, and innovative and creative works were produced.

Weiss (2019) has explained the kurinuki technique through her own functional vessels in her book “Handbuilt, A Potter’s Guide”. Weiss has given detailed information on the forming stages of the kurinuki technique, from what type of clay structure to work with, what forming tools to use, what shape and foot the form should have and how it should be created.

Binns (2022), Masanao (Bradford, 2009), Osamu, (n.d.) and Wakimoto (Wong ve Hirano, 2002; Hiroyuki Wakimoto A New Direction in Bizen Ceramics, 2006) have utilized the kurinuki technique in their sculpture works as a means of artistic expression, bringing different perspectives to the technique.

Methodology:

The basis of the research was created using qualitative research methods. Sources to support research on the subject were obtained from books, articles and online resources. Using descriptive research methods, kurinuki technique was evaluated through on the works of artists.

Findings:

This research on the traditional Japanese ceramic shaping technique called kurinuki has revealed that the technique has its roots in the tea ceremony culture of Japan. Kurinuki is a technique that requires patience and skill, based on the carving of a solid block of clay into shape. Today, artists use kurinuki not only to produce functional vessels, but also sculptures and decorative objects. Offering a natural, organic and personal expression, this technique allows artists to create original works inspired by various sources such as nature and architecture. The research has shown that kurinuki technique offers more customization opportunities than other ceramic shaping techniques and has an important place in Japanese ceramic art.

Discussion:

This research aims to examine the role of the kurinuki technique in contemporary ceramic art, its evolution, and the characteristics that distinguish it from other ceramic forming techniques. The findings reveal that despite its origins in traditional Japanese ceramic art, the kurinuki technique has been reinterpreted by contemporary artists as a means for personal expression and experimental practices. This phenomenon reflects the complex relationship between tradition and innovation, as well as the efforts of artists to recontextualize cultural heritage in a contemporary setting.

The kurinuki technique establishes a direct and intrinsic interaction between the artist and the clay, enabling each piece to carry a unique and personal expression. Unlike other forming techniques, kurinuki challenges the artist to work within constraints, often leading to unexpected and innovative solutions. This process imbues the works produced through kurinuki with a distinctive character.

The scope of this research is limited to artists from a specific geographical region. However, future research could aim to compare the use of the kurinuki technique among ceramic artists across different cultures, offering insights into its universal and localized dimensions. Additionally, the integration of digital technologies with the kurinuki technique and the impact of this integration on ceramic art could present an intriguing avenue for further investigation.

Conclusions

In this research, the kurinuki technique, which is an important part of the Japanese ceramic tradition and whose origins date back to the Middle Ages in Japan, has been examined in detail. The main findings emphasize

the development of this technique in terms of aesthetic and functional aspects and its importance in contemporary ceramic art. The kurinuki technique offers important opportunities to artists, especially in the creation of personalized, unique and organic forms.

In the sustainability of this technique, the wabi-sabi aesthetic understanding in Japan and the Mingei Folk Art Movement that emerged in the 20th century play a major role. The research reveals how traditional aesthetic values are blended with contemporary ceramic art and the effect of the kurinuki technique on the preservation of cultural heritage.

It has been determined that the kurinuki technique examined within the scope of the study is widely used by artists in Japan and the West, therefore examples of the kurinuki technique are limited to these geographies. Future research can examine the use of the kurinuki technique in different geographies and its integration with digital design methods.

This study serves as a practical guide for artists who want to apply this technique and also forms the basis for future research on kurinuki. The opportunities it offers in terms of developing artistic creativity and creating original works strengthen the value and potential of this technique in ceramic art.

Şekil Kaynakçası:

Şekil 1. Tea Ware. (t.y.). Natsu Nishiyama, kurinuki haiyu(ash glaze) yunomi 200ml, Mashikoyaki teacup, sencha teaware, wood box. 4 Mart 2024 tarihinde https://www.buyjp4u.com/product_detail.asp?Id=6122 adresinden edinilmiştir.

Şekil 2. Akira Satake. (t.y.). Chawan. 4 Mart 2024 tarihinde https://akira-satake-ceramics.myshopify.com/products/copy-of-chawan-43?_pos=1&_sid=8d7a45eee&_ss=r adresinden edinilmiştir.

Şekil 3. Google Arts & Culture. (t.y.). Ornamental box, porcelain, pattern of flowers in circles, overglaze enamels. 20 Mart 2024 tarihinde <https://artsandculture.google.com/asset/ornamental-box-porcelain-pattern-of-flowers-in-circles-overglaze-enamels-tomimoto-kenkichi/LwEnAscUeDJ3og> adresinden edinilmiştir.

Şekil 4. Fadliye Yılmaz Demir Kişisel Arşivi, 2023

Şekil 5. Fadliye Yılmaz Demir Kişisel Arşivi, 2023

Şekil 6. Fadliye Yılmaz Demir Kişisel Arşivi, 2023

Şekil 7. Fadliye Yılmaz Demir Kişisel Arşivi, 2023

Şekil 8. Fadliye Yılmaz Demir Kişisel Arşivi, 2023

Şekil 9. Binns, D. (2022). Masterclass: David Binns. Ceramic Review, (314), 66

Şekil 10. Large Forms. (t.y.). Large Forms. 11 Mart 2024 tarihinde <https://www.davidbinns ceramics.com/larger-work?pgid=kvf5e8kv-2247d6b6-2d60-471b-9f52-d8b31ba5f8ea> adresinden edinilmiştir.

Şekil 11. Champagne, E. (2020b). Kurinuki Curious. 21 Kasım 2023 tarihinde <https://ceramicartsnetwork.org/pottery-making-illustrated/pottery-making-illustrated-article/Kurinuki-Curious-251041> adresinden edinilmiştir.

Şekil 12. Champagne, E. (2020b). Kurinuki Curious. 21 Kasım 2023 tarihinde <https://ceramicartsnetwork.org/pottery-making-illustrated/pottery-making-illustrated-article/Kurinuki-Curious-251041> adresinden edinilmiştir.

Şekil 13. Weiss, M. (2019). Handbuilt, A Potter's Guide. Beverly/Amerika: Rockport Publishers.

Şekil 14. Weiss, M. (2019). Handbuilt, A Potter's Guide. Beverly/Amerika: Rockport Publishers.

Şekil 15. Gallery. (t.y.a.). Guinomi: Sake Cups. 17 Ocak 2024 tarihinde <https://lucienkoonce.com/gallery/sake-/guinomi-sake-cups/view/4827744/1/4827819> adresinden edinilmiştir.

Şekil 16. Gallery. (t.y.b.). Kogo: Incense Boxes. 17 Ocak 2024 tarihinde <https://lucienkoonce.com/gallery/tea-/kogo-incense-boxes/view/4827652/1/7019837> adresinden edinilmiştir.

Şekil 17. Bradford, K. (2009). Masaneo Kaneta. Ceramics Monthly, 57 (1), 49

Şekil 18. Artists. (2018). Kaneta Masanao. 17 Şubat 2024 tarihinde <https://www.mirviss.com/artists/kaneta-masanao?view=slider> adresinden edinilmiştir.

Şekil 19. Artists. (t.y.a.). Works. 2 Mart 2024 tarihinde <https://www.thestratfordgallery.co.uk/artists/osamu-inayoshi/natural-ash-glaze-kurinuki-chawan-with-signed-wooden-box/33910> adresinden edinilmiştir.

Şekil 20. Artists. (t.y.b.). Works. 2 Mart 2024 tarihinde <https://www.thestratfordgallery.co.uk/artists/osamu-inayoshi/hanaire-kurinuki-technique-with-natural-ash-glazeanagama-fired/33628> adresinden edinilmiştir.

Şekil 21. Hiroyuki Wakimoto Myth & Legacy. (2003). Hiroyuki Wakimoto. 5 Mart 2024 tarihinde <https://www.touchingstone.com/ShowSept03.htm> adresinden edinilmiştir.

Şekil 22. Hiroyuki Wakimoto A New Direction in Bizen Ceramics. (2006). Hiroyuki Wakimoto. 5 Mart 2024 tarihinde <https://www.touchingstone.com/ShowMay06.htm> adresinden edinilmiştir.